148. Maanantaina 24 päivänä marraskuuta 1997

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Lähetekeskustelu

1) Hallituksen esitys vuoden 1997 toiseksi lisätalousarvioksi 5014

Hallituksen esitys 226/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain muuttamisesta 5024

Hallituksen esitys 225/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta 5025

Hallituksen esitys 227/1997 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi vakuutuskassalain ja eläkesäätiölain muuttamisesta 5028

Hallituksen esitys 228/1997 vp

Kolmas käsittely

5) Hallituksen esitys Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 126/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta 5029

Hallituksen esitys 159/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

7) Hallituksen esitys laiksi verotusmenettelystä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 5029

Hallituksen esitys 163/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 27/1997 vp

8) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1998 perittävästä maksusta ..... „

Hallituksen esitys 176/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 28/1997 vp

9) Hallituksen esitys Alankomaiden kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 186/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 29/1997 vp

10) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 5030

Hallituksen esitys 191/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 30/1997 vp

11) Hallituksen esitys laiksi eräiden valtion oppilaitoskiinteistöjen luovuttamisesta eräille kuntayhtymille ..... „

Hallituksen esitys 195/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 31/1997 vp

12) Hallituksen esitys maakuntajakolaiksi ja laiksi rakennuslain 18 §:n muuttamisesta ... 5030

Hallituksen esitys 169/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1997 vp

13) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta 5031

Hallituksen esitys 168/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 20/1997 vp

14) Hallituksen esitys laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 199/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 11/1997 vp

15) Hallituksen esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 25 §:n 4 momentin kumoamisesta sekä laiksi vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta ... „

Hallituksen esitys 174/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 21/1997 vp

16) Hallituksen esitys laiksi julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta „

Hallituksen esitys 69/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1997 vp

17) Hallituksen esitys laiksi Teknillisen tarkastuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi ... „

Hallituksen esitys 146/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1997 vp

18) Hallituksen esitys laiksi teknologian kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ... 5032

Hallituksen esitys 214/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

19) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasauksesta annetun lain sekä julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain muuttamisesta ... 5032

Hallituksen esitys 147/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1997 vp

20) Hallituksen esitys laiksi vientitakuulain muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 213/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1997 vp

21) Hallituksen esitys laiksi työturvallisuuslain 9 §:n muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 57/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 12/1997 vp
Lakialoite 85/1996 vp

Toinen käsittely

22) Hallituksen esitys laiksi työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 130/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1997 vp

23) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta ... 5033

Hallituksen esitys 34/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 22/1997 vp

24) Hallituksen esitys laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojasta kiinteistönvälityksessä annetun lain 8 §:n muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys 181/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1997 vp

25) Hallituksen esitys laiksi Postipankki Oy:stä annetun lain 3 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys 193/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 30/1997 vp

Mietintöjen pöydällepano

26) Hallituksen esitys laeiksi konkurssisäännön ja konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta 5033

Hallituksen esitys 49/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 11/1997 vp

27) Hallituksen esitys laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 5034

Hallituksen esitys 198/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 15/1997 vp

28) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 123/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 12/1997 vp

29) Hallituksen esitys luotsauslaiksi .... „

Hallituksen esitys 144/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 13/1997 vp

30) Hallituksen esitys laiksi Kurjenrahkan kansallispuistosta ..... „

Hallituksen esitys 204/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 12/1997 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Aho, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, Andersson C., Andersson J., Apukka, Aula, Backman, Biaudet, Bryggare, Gustafsson, Haatainen, Halonen, Heinonen, Huotari, Huuhtanen, Hyssälä, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Juhantalo, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kallio, Kallis, Kanerva I., Kankaanniemi, Kantalainen, Karhunen, Kautto, Kemppainen, Knaapi, Komi, Korkeaoja, Korteniemi, Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Kuisma, Kukkonen J., Kuoppa, Kurola, Laaksonen, Lahtela, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Lehtosaari, Leppänen P., Liikkanen, Lindén, Lindqvist, Lindroos, Lämsä, Löv, Malm, Manninen, Markkula-Kivisilta, Mikkola, Myllyniemi, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala A., Olin, Partanen, Pekkarinen, Peltomo, Penttilä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola T., Polvi, Puisto, Pulliainen, Ranta-Muotio, Rask, Rimmi, Rosendahl, Saapunki, Siimes, Soininvaara, Taina, Takkula, Tiilikainen, Tiuri, Uotila, Vartiainen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viitamies, Viljamaa, Virtanen, Vistbacka, Vokkolainen, Vuorensola, Väistö, Wahlström ja Zyskowicz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Virtanen, Ojala A., Kukkonen J., Kallis, Pietikäinen M., Takkula, Tiuri, Laitinen ja Lindqvist.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä virkatehtävien takia edustajat C. Andersson ja Heinonen sekä yksityisasioiden takia edustajat Ala-Nissilä, Alaranta, J. Andersson, Apukka, Biaudet, Gustafsson, Huotari, Huuhtanen, Hyssälä, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Juhantalo, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kallio, I. Kanerva, Karhunen, Kemppainen, Knaapi, Komi, Korkeaoja, Korteniemi, Jari Koskinen, Johannes Koskinen, M. Koskinen, Kuisma, J. Kukkonen, Kuoppa, Laaksonen, Lahtela, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lapiolahti, Lax, Lehtosaari, Liikkanen, Lindén, Lindroos, Lämsä, Löv, Malm, Manninen, Markkula-Kivisilta, Mikkola, Myllyniemi, Nyby, A. Ojala, Olin, Pekkarinen, Peltomo, Penttilä, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, T. Pohjola, Polvi, Puisto, Pulliainen, Ranta-Muotio, Rimmi, Rosendahl, Soininvaara, Tiilikainen, Uotila, Vartiainen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viitamies, Viljamaa, Vistbacka, Vokkolainen, Vuorensola, Väistö, Wahlström ja Zyskowicz,

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien takia edustajat Backman ja Taina sekä yksityisasioiden takia edustajat Aula, Kurola, Partanen ja Rask,

tämän kuun 27 päivään virkatehtävien takia edustajat Halonen ja Norrback sekä

tämän kuun 28 päivään yksityisasioiden takia edustajat Aho, Kankaanniemi, P. Leppänen ja Saapunki.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys vuoden 1997 toiseksi lisätalousarvioksi

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 226/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri Niinistö: Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut ehdotuksensa toiseksi lisätalousarvioksi kuluvalle vuodelle. Yleisesti ottaen lisätalousarvion pohjana oleva näkemys talouden suunnasta on säilynyt suotuisana, vähintään yhtä suotuisana kuin silloin pari kuukautta sitten, kun ensimmäistä lisätalousarviota annettiin. Luonnollisesti juuri tällä hetkellä tilanteeseen vaikuttaa meneillään olevien tulopoliittisten neuvottelujen ratkaisu, se taso, joka tulopolitiikassa tulee sovituksi.

Talousarvion toteutumisen suhteen ei ole tämän vuoden aikana kohdistunut merkittäviä yllätyksiä. Päinvastoin yllätys on ehkä se, että tällä kertaa, tänä vuonna määrärahat näyttävät riittävän.

Tämän toisen lisätalousarvion tarpeen on synnyttänyt lähinnä lisätulojen määrä. Nimittäin sekä Postipankki että osuuspankit ovat päättäneet jouduttaa valtion pääomasijoituksen takaisinmaksua, ja tuo määrä tässä lisätalousarviossa tuloutetaan. Samanaikaisesti on ilmennyt aivan uusia menoeriä, elikkä kun Postipankki ja Vientiluotto järjestellään holdingyhtiön alaiseksi, tuo holdingyhtiö tarvitsee tässä yhteydessä pääoman. Myöskin PT-konsernin järjestelyyn osoitetaan varoja.

Kaiken kaikkiaan tämän vuoden lisätalousarvioilla nettolainanotto alenee arvioidusta 28 miljardista markasta noin 10 miljardilla markalla eli 18 miljardiin markkaan. Hallituksen piirissä on lisäksi käyty keskusteluja lainanottovaltuuksista suhteessa valtion kassan määrään. Kysymys olisi silloin siitä, että tämän vuoden lainanottovaltuuksia saatettaisiin jättää käyttämättä, mikä heijastuisi tilinpidon termien mukaan alijäämänä tähän vuoteen, silloin nimittäin tulokohta Lainat jäisi pienemmäksi kuin mitä talousarviota tehtäessä oli suunniteltu.

Kassavaroista on viime aikoina jälleen keskusteltu. Muistan hyvin sen keskustelun, jonka ed. Aittoniemi viime keväänä käynnisti, ja myös ed. Elon kanssa käytiin täällä kovasti asiasta keskustelua. Se keskustelu oli varsin asiallista ja minusta osoitti kyllä varmasti eduskunnallekin täysin sen, mikä tilanne meidän kassamme suhteen on.

Kassan määrä on vaihdellut 40—50 miljardin markan välillä. Se vastaa noin 30 päivän kassasuorituksia. Kassassahan on lakisääteisiä velvoitteita katettuna, muun muassa siirtomäärärahat, ja kassan vaadittua purkamista ei näiltä osin voitaisikaan tehdä lainsäädäntöä muuttamatta.

Mutta kassassa on myös toisen tyyppistä rahaa elikkä sinne kertyneitä ylijäämiä vuosilta 93—95. Lähinnä on kunakin vuonna kertynyt ylijäämää, vuodelta 93 eniten, noin 5 miljardia markkaa, joka siis tavallaan on heijastunut silloin otettuna liikalainoituksena (Ed. Aittoniemi: Ahon hallituksen aikana!) — edellisen hallituksen aikana vuonna 93 todellakin. — Vuonna 96, siis viime vuonna, tehtiin lievää alijäämää, ja sen vuoksi, kun ali- ja ylijäämät kuittaavat toisensa, kassassa on näitä vanhoja ylijäämiä noin 8 miljardia markkaa. Jatkossa on tarkoitus välttää ylijäämää, joka jälleen heijastuisi kassan nousuna, ja niin kuin totesin, parastaikaa mietitään sitä, voitaisiinko kuluvan vuoden lainavaltuudesta jättää jotain käyttämättä. Se heijastuisi alijäämänä, mutta nuo syntyneet ylijäämät siis kuittaisivat sen.

Haluan kuitenkin tässä hyvin painokkaasti todeta sen, että kassassa olevat varat eivät millään tavalla merkitse sitä, että valtion talousasema olisi jotenkin vahvempi, jos ne sitten siirretään budjettikatteeksi. Sama raha liikkuu taskusta toiseen.

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, lisäbudjeteilla on kyetty alentamaan tämän vuoden nettorahoitustarvetta kaikkiaan noin 10 miljardia markkaa. Tämä on hyvin harvinaista. Yleensähän lisäbudjeteilla on tahtonut olla päinvastainen suunta: niillä on sekä lisätty valtion menoja että alijäämää reippaasti.

Tähän tänä vuonna vallitsevaan myönteiseen tilanteeseen on osasyynä varmasti se kireä budjettipolitiikka, jota on pyritty pitämään yllä, luonnollisesti myös talouden ennusteisiinkin nähden suotuisampi kehitys. Mutta ehkä keskeisimmin on tässä korostettava sitä tosiseikkaa, että tämän vuoden alijäämään, nettorahoitustarpeeseen, vaikuttavat varsin olennaisesti kertaerät, muun muassa nyt tuloutettavat erät, joilla ei sinänsä ole pysyvää vaikutusta valtiontalouden

tervehdyttämisessä. Näin ollen budjetin tasapainon kannalta tilanne ei ole läheskään niin hyvä kuin nyt päädyttävästä nettorahoitustarpeesta voitaisiin päätellä.

Myös ensi vuoden talousarvioesitys sisältää monia kertaluontoisia eriä, jotenka siitäkään ei voida tehdä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Oikea johtopäätös on havaita se seikka, että vuoden 1999 ja myös vuoden 2000 budjettitasapainon vaalimisessa on runsaasti töitä. Alijäämä ei suinkaan ole nollautumassa ilman suotuisia käänteitä edes vuonna 2000.

Monistakaan syistä ei voida pitää tyydyttävänä sitä tilannetta, että ensi vuoden, siis vuoden 98, budjettialijäämä ei näyttäisi näillä näkymin olennaisesti kapenevan vuonna 99. Suunnan tällaisena kasvukautena pitäisi toki olla toinen, ja tähän kysymykseenhän sitten palataan vuoden 99 kehysratkaisujen yhteydessä.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin on ilolla tervehdittävä sitä ilmoitusta, että tosiaan valtion nettolainanottoa voidaan supistaa tänä vuonna 10 miljardia markkaa. Se on erinomainen saavutus, ja se on varmasti tämän hallituksen parhaita saavutuksia, jos ei paras saavutus, koska velkaantuminen on todella meidän suuri ongelmamme.

Hyvänä valtiovarainministerinä tietysti ministeri Niinistö myös osoitti varoituksen sanat eduskunnalle siitä, etteivät kuitenkaan asiat ihan niin hyvin ole kuin näyttäisi, mutta kyllä ne tietysti parempaan suuntaan ovat koko ajan menneet. Kun nyt on julkisuudessakin vaadittu vielä nopeampaa velkaantumisen lopettamista, kannattaa tietysti muistaa se, millä ja kenen hartioilla tätä velkaantumista on pistetty kuntoon. En nyt mene syvemmälle siihen asiaan, mutta me tiedämme jokainen, että siinä ovat eri yhteiskuntapiirit olleet kuitenkin maksumiehinä.

Velkaantuminen loppuu varmasti, ministeri Niinistö, parin vuoden kuluessa, mutta silloinkin meillä on 420 miljardia markkaa velkaa, ja se on aikamoinen velka vielä maksettavaksi meille ja monille muillekin sukupolville. Mutta erityisesti kiinnittäisin huomiota ministeri Niinistön puheenvuoroon kassavaroista. Mielestäni ed. Pekkarisen käynnistämä keskustelu joitakin viikkoja sitten oli vähän tarpeeton tältä osin. Minä tuen ministeri Niinistön näkemystä siitä, että ei tässä ole mitään kohtuutonta, vaan kassavarat varmasti aina vaihtelevat jonkin verran. Tässä suhteessa se kohu, minkä Hufvudstadsbladet pyrki nostamaan, oli minun mielestäni aivan turhaa. Kyllä tilanne on täysin hallinnassa ja oikeastaan, niin kuin ministeri Niinistö totesi, edellisen hallituksen aikana sitä ylimääräistä velkaa otettiin, jota ei sitten kuitenkaan käytettykään.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Niinistöltä sain juuri vastauksen kassaa koskevaan kirjalliseen kysymykseen. Se oli ihan asiallinen ja selventävä. Se siitä! Mutta oikeastaan, kun piti vastata ministeri Niinistölle ja vastaankin, niin ed. Elo tässä riemasteli, kuinka hienosti on saatu valtion menoja vähennettyä tänä vuonna tai siis saatu budjettia positiiviseksi. Totta kai, kun niitä lainoja, jotka aikoinaan Ahon hallituksen aikana pakkotilanteessa myönnettiin pankeille ja silloin kasvatettiin tietysti valtion velkaa, nyt maksetaan takaisin, ja samalla tavalla myydään myös valtion omaisuutta. Ei siinä, ed. Elo, niin kovin suurta riemastelemisen aihetta ole.

Tämä on selkeää ja kalpeaa nähtävää. Ministeri Niinistö myönsi, ettei tässä ole mitään erikoista rehentelemisen aihetta, vaikka ei hän tätä sanontaa tietysti käyttänytkään hienona ihmisenä. Mutta ed. Elo teki tästä sellaisen riemastelun aiheen, että kun niitä varoja, jotka edellisen hallituksen aikana otettiin pakkotilanteessa lainaksi, saadaan takaisin ja myydään valtion omaisuutta, niin sekin jo käännetään tämän hallituksen erinomaiseksi hyödyksi. Pitäisi nyt vähän ajatella. Oikeastaan tämä kyllä meni ed. Elolle vastaamiseksi loppujen lopuksi. Ministeri Niinistö puhui ihan asiaa.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Niinistön puheenvuoron johdosta haluan kommenttina tuoda esiin, että kun ministeri puhui kassan hallinnasta, niin valtion kassatilanteenhan pitää olla vahva ja on hyvä asia, että kassa on todella vahva. Mutta jos otetaan vertailukohdaksi esimerkiksi 30 miljardin kassavarat, niin sillähän katetaan jo kahden kuukauden menot, jos ne tasaisesti jakautuvat. Jos 180 miljardia jaetaan kuudella kuukaudella, niin siitä tulee suurin piirtein 30 miljardia. Oli se sitten 30 tai 40 miljardia, niin kassan hallinnan hyvällä hoidolla voidaan oleellisesti säästää myös valtion rahoituskustannuksia.

En kannata pientä ja alijäämäistä vaan vahvaa kassaa, mutta siltä osin kuin siellä niin sanottua mahdollista löysää on, niin kyllähän valtion piikissä on niitä maksamattomia velkoja. Sillä ta-

vallahan sitten taloutta varmasti voidaan tasapainottaa. En niinkään peräänkuuluta sitä, että haettaisiin uusia menokohteita muualta kuin velanhoidosta.

Ed. Virtanen merkitään läsnä olevaksi.

Valtiovarainministeri N i i n i s t ö : Arvoisa puhemies! Minustakin tämä kassakeskustelu on ollut aika lailla mielenkiintoinen. Nimittäin silloin kun keskusteltiin hyvin asiapitoisesti ja selvitettiin asioita numeroilla ja laskeskeltiin täällä viime keväänä, niin kuka siitä kiinnostui? Ei juuri kukaan. Mutta nyt kun asia ikään kuin uutena tupsahti esiin vähän muualta aloitettuna, niin siitä nousi valtaisa häly, vaikka faktat eivät tietenkään ole muuttuneet yhtään mihinkään.

Kun ed. Aittoniemi totesi, että asiat eivät todellakaan ole ihan niin hyvin kuin luvut näyttäisivät, joudun olemaan ehkä vielä kyynisempi. Eivät luvutkaan näytä hyviltä. 18 miljardia nettolainanottoa on aivan liikaa edelleenkin ja totta on, että siihenkin se on painunut pääosin kertasuoritteisilla erillä. Mutta jos tarkastellaan sitten budjettikuripuolta, niin se on kyllä pitänyt tässä myös erittäin hyvin, poikkeuksellisen hyvin, ehkä historiallisen hyvinkin, ja sillä on kyllä oma merkityksensä, että eduskunta on ollut pidättyväinen. Siitä lausun kiitokseni.

Myös se, että korkomenot ovat alentuneet, on luonnollisesti heijastunut. Se näkyy siinä ensimmäisessä lisätalousarviossa ja se on varmasti myös tämän tasaisen jämäkkyyden ansiota, jota talouspolitiikassa on harjoitettu eduskunnan tuella.

Ed. Saarinen, kassan riittävyydessä pitää laskea tietysti mukaan se huikea rahaliikenne, joka tapahtuu sillä tavoin, että se ei näy budjetin loppusummassa, eli velkasalkun kiertäminen. Sieltähän saattaa tulla suuria eriä vastaan, ja tämä huomioon ottaen päädytään siihen, että kassa keskimäärin riittää noin 30 päivään. Siinä on varmasti kyllä vähän petraamisen varaa ja, niin kuin totesin, hallituksen piirissä on keskusteltu siitä mahdollisuudesta, että nyt lainanottovaltuutta ei kaikkea käytettäisikään, joka tietysti suomeksi sitten merkitsisi tietoista alijäämän tekemistä kuluvalta vuodelta.

Siinä suhteessa haluaisin keskustelijoita lohduttaa, että siitä seikasta, että meillä on toisaalla suuri kassa ja toisaalla lainanottoa, josta osin kassakin on peräisin, niin kuin todettiin, ei kuitenkaan rahallista tappiota aiheudu, ei ainakaan merkittävässä määrin. Nimittäin kassa kyetään tänä päivänä sijoittamaan aika tehokkaasti jatkuvasti, joten siitä saadaan takaisin likipitäen se, mitä vastaavasti lainoista maksetaan.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Hallitus esittää lisäbudjettiesityksessään, että Suomen PT:stä muodostetaan kaksi erillistä valtion omistamaa konsernia ja että valtio saa valtuudet luopua Tele-konsernin osakkeiden määräenemmistöstä. Toisin sanoen valtion osuus Tele-konsernissa voi jäädä 51 prosenttiin. Esitys merkitsee Telen osittaista yksityistämistä.

Viime vuonna näitä yksityistämisiä on jo tehty paljon. Valtio on luopunut osake-enemmistöstä muun muassa Valmetissa, jossa valtion osuus on enää 20 prosenttia. Valtioneuvostolla on valtuudet luopua osake-enemmistöstä myös Ensossa, Rautaruukissa, Kemirassa ja Outokummussa. Esitys Telen yksityistämisen aloittamisesta on siis jatkoa tälle linjalle. Lopullinen yksityistäminen Telen osalta olisi enää yhden budjettipäätöksen takana.

Suomi on ollut jo edelläkävijä telekilpailun vapauttamisessa, ensimmäisiä maita, joissa kaukopuhelut vapautettiin täysin kilpailulle, samoin ulkomaan puhelut. Myös teleyhtiön yksityistämisessä Suomi kulkee eturivissä. Kovin monessa Euroopan maassa tälle tielle ei ole lähdetty ollenkaan. Kannattaa huomata, että yksityistämisen aloitti Margaret Thatcher Englannissa British Telecommunication osakkeiden myynnillä.

Mikä on sitten taustalla? Näen, että Emukriteerit ovat yhtenä motiivina yksityistämiselle. Osakkeiden myynnillä pienennetään valtiontalouden vajausta. Samalla valtio kuitenkin luopuu pitkäaikaisista tuottavista tulolähteistä. Lyhyellä aikavälillä valtion kassaan tulee rahaa mutta pidemmällä aikavälillä ollaan siis myymässä sellaista yritystoimintaa, joka tuottaa valtiolle tuottoa. Valtion tulopohja kaventuu, kun tuottoisat yhtiöt myydään pois. Näin pitemmällä aikavälillä. Tele edustaa juuri niitä kasvualoja, joista yksityiset sijoittajat ovat hyvin kiinnostuneita.

Suomen kaltaisessa pienessä maassa yksityistäminen merkitsee lähes väistämättä myös omistuksen siirtymistä ulkomaille. Suomessahan ei ole niin paljon sijoittajia, että suuryhtiöiden säilyminen kotimaisessa omistuksessa voitaisiin taata. Viittaan tässä esimerkiksi Postipankin johdon taholta tuotuun huoleen siitä, että vielä tuo yksi suomalainen pankki voi ajautua ulkomais-

ten omistajien käsiin. Kun kansallinen varallisuus siirtyy ulkomaiseen omistukseen, ulkomaille virtaa myös entistä suurempi osa voitoista osinkojen muodossa sekä se päätösvalta, joka meillä aikaisemmin on ollut.

Yksityistäminen tuo lisää myös epävarmuutta henkilöstön asemaan, kun selkänojana ei enää olekaan julkinen varma valta. Yksityisellä omistajallahan ei ole sellaista vastuuta työllisyydestä kuin ainakin valtiolla periaatteessa vielä on. Tämä nähdään nyt hyvin, kun Valmetin osalta tapahtuu niin, että henkilökuntaa vähennetään, kun suljetaan Tampereen kartonkitehdas. Kauppa- ja teollisuusminiteriö on voinut vetäytyä tässä asiassa yksityisen omistajan selän taakse ja antaa asioiden vain tapahtua.

Lisäbudjetissa sanotaan kyllä, että Suomen PT:n "yhtiöjärjestely ei aiheuta sinänsä henkilöstöjärjestelyjä". Tässä kannattaa kuitenkin huomata se, että todetaan, että henkilöstövähennyksiä on mahdollisesti tulossa, mutta niiden ei tunnusteta sinänsä johtuvan yksityistämissuunnitelmasta.

Herra puhemies! Telen yksityistämisen aloittaminen on johtamassa myös siihen todella uhkaavaan näköalaan, ettei teletoimintaa jatkossa kehitetäkään samalla tapaa koko maan mitassa. Tältäkin osin näköalana on se, että kehittämistoiminnot keskittyvät maan tiheimmin asutuille seuduille, ennen muuta EU-kolmion Helsinki — Tampere — Turku sisäpuolelle. Tähän saakka se on ollut valtion Tele, joka on pitänyt huolta koko maan teletoiminnan kehittämisestä. Esimerkiksi matkapuhelintoiminnan osalta on selvästi nähty se, että valtionyhtiö on koettanut pitää verkkoja rakennettaessa huolta siitä, että koko maassa ollaan suurin piirtein samassa tilanteessa. Yksityinen hakee mahdollisimman suurta voittoa ja koko maan kehittäminen on silloin sivuseikka.

Tämä muuten aiheuttaa sitten todella huolestuttavia näköaloja siitä, että esimerkiksi sellaisen tärkeän tulevaisuuden työmuodon kuin etätyön mahdollisuudet heikkenevät. Etätöiden edellytyksenä on se, että televerkko toimii todella hyvin myös syrjäseuduilla, jonne voidaan siirtää monia sellaisia tehtäviä, joita nyt tehdään taajamissa, jonne usein ajetaan maalta vielä niitä tekemään.

Lopuksi totean, että jos yksityistämisen tielle lähdetään, uhkakuvana on myös se, että maan turvallisuuden kannalta välttämätön televerkko ei olekaan kaikilta osin siinä kunnossa kuin tehokkaasti toimiva turvallisuuspolitiikka edellyttää. Tästä asiasta puhutaan vähän, mutta se on tietysti viime kädessä ihan niitä kaikkein suurimpia kysymyksiä, joita pitää myös pohtia, kun näitä suuren luokan ratkaisuja tehdään.

Herra puhemies! Aiemmin vasemmisto arvosti valtionyhtiöitä, piti niistä kiinni, mutta pahasti on tässä sateenkaari menossa, punaväri nähtävästi haalistunut, haipumassa jo poiskin, kun ollaan valmiita yksityistämään valtionyhtiö valtionyhtiön jälkeen. Tämä on niin sanottua ajan henkeä, mutta kannattaa vasemmistolaisten huomata, että tämä ajan henki on juuri sitä uusliberalismia, josta jo mainitsin, juuri sitä, jota esimerkiksi Margaret Thatcher Englannissa harjoitti ja jota me aina aikaisemmin yhdessä vastustimme.

Liikenneministeri A u r a : Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ed. Tennilä mainitsi, Suomi on edelläkävijämaa telealalla ja me olemme edelläkävijämaa telealan liberalisoinnissa. Esimerkiksi, kun kaukopuhelut vapautettiin kilpailulle, tapahtui juuri päinvastoin kuin silloin epäilijät luulivat tapahtuvan. Kaukopuhelujen hinnat ovat laskeneet ja nimenomaan syrjäseutujen puhelinpalvelut ovat sitä kautta parantuneet. Voi sanoa, että kaukopuhelujen ja paikallispuhelujen ero maan sisäisessä viestinnässä on ehkä jollakin aikavälillä häipymässä pois.

Samaan aikaan kuitenkin liberalisoinnin seurauksena myös yritykset, niin valtion omistama Tele kuin yksityisten puhelinyhtiöiden ja osakeyhtiöiden omistamat yhtiöt, ovat kehittyneet hyvin, palvelujen kysyntä on kasvanut, ja voi sanoa, että on ollut tilanne, jossa ovat kaikki hyötyneet, sekä yritykset ja niiden omistajat että erityisesti telepalvelujen kuluttajat. Eli liberalisoinnista telepuolella on ollut yksinomaan positiivisia seurauksia, eikä meillä ole mitään syytä epäillä, ettei niin olisi jatkossakin.

Konsernirakenne, joka on ollut, Posti-Tele eli PT-konserni, on sinänsä palvellut aikanaan erittäin hyvin, mutta nyt kehitys on mennyt toiseen suuntaan ja tässä vaiheessa tarvitaan uusia järjestelyjä. Tässähän turvataan se, että Suomen Posti Oy säilyy sataprosenttisesti valtion omistuksessa ja pystyy toteuttamaan postitoimilain mukaiset velvoitteet. Mutta sitä on tarkoitus kehittää kannattavana ja kehittyvänä yhtiönä. Me olemme sinänsä ylpeitä Suomen Posti Oy:stä, koska se on yksi harvoista hyvin hoidetuista ja kannattavista posteista maailmassa.

Telepuolella kehitys on tietenkin vielä nopeamaa, tai ainakin näyttää nopeammalta. Voi sanoa, että jos haluamme, että valtion omistama Tele-konserni kehittyy, sitä täytyy lähteä aktiivi-

sesti kehittämään. Selvä ratkaisu tähän on näiden konsernien erottaminen toisistaan. Nykyisin oikeastaan kaikessa yritystoiminnassa pyritään siihen, että yritys keskittyy ydinosaamiseensa. Näin ollen Posti voi keskittyä postitoimintaan, Tele teletoimintaan.

Teletoiminta on hyvin nopeaa vauhtia kansainvälistymässä. Siellä tapahtuu myös omistajajärjestelyjä. Yksityistämistä tapahtuu voimakkaasti, eikä se ole suinkaan vain Thatcherin aikaansaannosta. Tällä hetkellähän on vireillä esimerkiksi Saksan, Ranskan ja Italian telemonopolien yksityistäminen. Meillähän tilanne eroaa hyvin vahvasti siinä, että meillä Tele ei ole koskaan ollut monopoliasemassa, vaan meillä on aina ollut kilpailua. Sillä, että tähän tulee yksityisiä omistajia mukaan, pyritään saamaan uutta dynamiikkaa Tele-konsernin kehittämiseen, mutta myös tietenkin avaamaan mahdollisuuksia tulevaan kehittämiseen. Tele-konsernillehan jää strategiseen omistukseensa 27 prosenttia TT-tieto Oy:stä, joka on myös hyvin mielenkiintoisia tulevaisuuden näköaloja avaava kysymys.

Ed. Tennilä lausui huolensa ulkomaisesta omistuksesta. Tarkoitus on, että osakkeiden myynnistä, 15—25 prosentista, merkittävä osa suunnataan kotimaahan ja erittäin merkittävä osa suomalaisille yksityisille henkilöille, yksityisille sijoittajille. Mutta kun yhtiö on tarkoitus listata pörssiin, tarvitaan myös institutionaalisia sijoittajia — yrityksiä ja yhteisöjä, ammattimaisia sijoittajia — koska jos myynti suunnataan vain tavallisille henkilöille, niin ammattiterminologialla sanoen osakkeille ei tule vaihtoa, koska yleensä yksityinen sijoittaja, varsinkin kun näin hyvän osakkeen saa haltuunsa, pitää sen eikä malta millään siitä luopua. Tarvitaan myös ulkomaisia sijoittajia, koska myös Tele on kansainvälistynyt, jolloin on hyvä, että on myös ulkomaisia omistajia mukana.

Kuten hallituksen budjettiesityksessäkin sanotaan, tämä järjestely — yhtiön jakaminen kahteen konserniin ja Telen omistuspohjan laajentaminen — ei aiheuta henkilöstövaikutuksia ja voi sanoa, ettei aiheuta millään tasolla, koska on tarkoitus, ja sen myös hallitus on ilmoittanut, että nykyinen johto jatkaa sekä muodostuvassa Tele-konsernissa että Suomen Posti Oy:ssä. Ainoa uusi rakenne on se, että Suomen Posti Oy:hyn tulee hallintoneuvosto. Nythän hallintoneuvosto on ollut konsernin yläpuolella, ja näin ollen poliittinen päättäjä, valtio-omistaja, saa vielä selvemmän ja suoremman valvontamahdollisuuden Suomen Posti Oy:n toimintaan.

Tämä uudistus on tarkoitus tehdä hyvässä yhteistyössä henkilöstöjärjestöjen kanssa, koska järjestelyn onnistumiselle ja sekä Suomen Posti Oy:lle että muodostuvan Tele-konsernin kehittymiselle on täysin välttämätöntä, että niiden henkilöstö on vahvasti sitoutunut yrityksen kehittämiseen. Viime viikollahan on saavutettu neuvottelutulos tästä järjestelystä kaikkien Suomen PT-konsernin henkilöstöryhmiä edustavien järjestöjen kanssa.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ministerin puheenvuorosta ei tullut yhtään lisää varmuutta siihen, että teletoiminnan edellytykset koko maan näkökulmasta olisivat varmistetut. Voimassa oleva teletoimintalakihan ei tältä osin sano juuri mitään. Kaikki on ollut valtionyhtiön vastuun varassa, jos tarkkoja ollaan.

Mitä tulee liberalisoinnin autuaallisiin ja epäautuaallisiin seurauksiin, sen voin ministerille sanoa, että jos ei matkapuhelinbuumia olisi ollut, Telecom Finland Oy olisi mennyt nurin. Niin rajusti liberalisointi on jo rokottanut valtionyhtiötä, joka siis koettaa pitää huolta koko maan telepalvelujen saatavuudesta ja tasa-arvoisesta kehittämisestä.

Pelkään kovasti sitä, että jos käy vielä niin, että tällaiset strategiset alat kuten televiestintä ja televerkot menevät ulkomaiseen omistukseen, miten tässä maassa hoidetaan asioita sillä tavoin, että ne ovat Suomen edun mukaisia. Näen siis, että pörssitetyt yhtiöt eivät voi harjoittaa liiketoimintaa koko maata palvelevina yhtiöinä yhtä lailla kuin valtion selvässä omistuksessa ja tarvittaessa suorassa käskytyksessäkin olevat yhtiöt.

Ed. A. Ojala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Niinistö totesi, että kassa voi hyvin, ja oli tyytyväinen. Täällä käytiin lyhyt debatti siitä, miten voimme suhtautua positiivisestikin valtiontalouden tapahtumiin. Samalla kuitenkin mielestäni täytyy todeta myös se, aivan kuten valtiovarainministerikin totesi, vielä kerran, että kysymyksessä ovat niin sanotusti kireän politiikan hedelmät, jotka ovat happamia monien kansalaisten suussa ja olleet varsin kivuliaita toteuttaa.

Haluaisin todeta myös sen, että kassan liian hyvä vointi saattaa myös johtaa samanlaiseen takaisinlyöntiin kuin vanhaa Jawaa käynnistet-

täessä, että se potkaiseekin takaisin, ja näin ollen kireän politiikan ja säästämisen tulokset voivat kuitenkin lisätä työttömyyttä maassa.

Viittaan myös siihen, että valtiontaloudessa tehdään jatkuvasti hyvin tiukkoja säästöpäätöksiä hyvin hankalilla alueilla. Silloin puhutaan vain kymmenistä miljoonista markoista, joskus sadoista. Sen kokoista rahasummaa ei tunnu mistään löytyvän, ja jos jokin hyvä asia, kuten opetushallinnon alueella opintorahan kohdalla, toteutuu, vastaava säästö pitää löytää raamin sisältä kompensoimaan uutta menoa.

Arvoisa puhemies! Yleensä lisätalousarvioista toteaisin, että edellisen lisätalousarvion yhteydessä löytyi rahaa Valtionrautateille radanpitoon. Se oli hyvä asia. Nyt kuitenkin on tapahtunut niin, että töiden liikkeellesaanti ei ehkä ehdi tapahtua tämän vuoden aikana, johon lisätalousarvio on suunnattu. Näin ollen ongelma on siinä, että varat esimerkiksi radanpitoon pitäisi jo etukäteen liittää varsinaiseen talousarvioon ja suunnata sitä kautta. Näin ei tulisi tällaista aikapulaa näiden asioiden toteuttamisessa.

Sitten tähän, mihinkä jo kansanedustaja Tennilä viittasi, yksityistämismaniaan. Esimerkiksi Valmetin kohdalla tilanne on aika selkeä. Yhtiö saattaa voida hyvin, mutta kuinka ollakaan, se ei voi enää hyvin Suomessa. Se voi kansainvälistyä ja jättää koko maan yhä useammalla tavalla ja yhä useamman sektorin osalta, jatkaa elämäänsä ulkomailla, ikään kuin lentää Suomesta pois, ja silloin ennen muuta tietysti työllisyys kärsii. Tästä on ikävällä tavalla kokemuksia viime ajoilta.

Lisätalousarvion kohtaan Merenkulkulaitos haluaisin todeta väylätöiden osalta sen, että yllätyksellinen Kokkolan väylän ruoppaustöiden vaatima lisämääräraha ei ehkä olisi ollut meidän huolenamme, jos etukäteen olisi pystytty ympäristövaikutusarviointi ja yleensä alueen tilanne selvittämään ajoissa ja oikealla tavalla. Tässä voi kysyä myös sen perään, miten tiedonkulku tällä kertaa valtionhallinnon sisällä ja niin sanottu vanhentunut salassapitovelvollisuus ovat tässä asiassa olleet kantona kaskessa.

Kun täälläkin on varsin usein puhuttu Kymijoen kanavoinnista, niin tässäkin kohdin on syytä Merenkulkulaitoksen suuntaan viestittää, että sen aktiivisuus asiassa, mitä se kieltämättä on aina silloin tällöin osoittanut, saattaa aiheuttaa todella kalliita menoja ympäristöuhan ja ympäristöturmion lisäksi, jos lähdettäisiin Kymijokea kaivamaan vaikka tällä kanavointiajatuksella, kun tiedämme, että joen pohjalla on todella dioksiineja. Olemme esimerkiksi viime viikon torstaina keskustelleet siitä, että niiden määrät ylittävät ehkä monikymmenkertaisesti ja jopa satakertaisesti sen, mitä määrät ovat olleet Pohjois-Italian Seveson myrkkyonnettomuudessa, joka tähän saakka on ollut maailman suurin ja pahin dioksiinionnettomuus.

Lopuksi, arvoisa puhemies, olen samaa mieltä kuin ed. Tennilä tästä kilpailumaniasta, joka on liikkeellä ja myös sen suuntaan, että huolimatta siitä, että tässä mainitaan Postin pysyvän valtion omistuksessa, pelkään, että Postinkin yksityistäminen saattaa tässä maniavaiheessa olla uhkana. Näin ollen omaltakin puolelta toivon, että näissä asioissa todella oltaisiin hyvin varovaisia katsoen yhdessä valtakunnan kokonaisetua.

Ed. J. Kukkonen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. M ä h ö n e n : Arvoisa puhemies! Tässä edustajat Tennilä ja Tiusanen ovat muutamia huolestuneita ajatuksia lausuneet siitä kehityksestä, mitä Postin ja ennen kaikkea tällä hetkellä Telen ympärillä tapahtuu. Voin todeta myös omalta osaltani, että muun muassa liikennevaliokunnassa näihin kysymyksiin on tämänkin vuoden aikana useita kertoja puututtu ja oltu huolestuneita palveluitten tuottamisesta tasapuolisesti eri alueitten ja kuntien kesken, ja toden totta siinä kannattaakin olla tarkkana. Myös erittäin monet yhteydenotot niin sanotulta kentältä todistavat, että asioita ihmisten parissa seurataan ja halutaan, että eduskunta pitää ohjat käsissä siellä, missä niiden kuuluu olla, ja kilpailutilanne ei saa vaarantaa palveluitten tasoa missään kolkassa maata. Tämä on ihan siinä mielessä oikeutettua huolta, mitä edustajat edellä ovat esittäneet. Toivottavasti meillä pysyy ohjat hyvin hallinnassa.

Arvoisa puhemies! Ay-liiketaustaisena henkilönä haluan ottaa muutamin sanoin esille juuri ajankohtaisen kysymyksen, hallituksen suhtautumisen työmarkkinatilanteeseen. Miksi teen näin? Sen vuoksi, että katson, että tämänkinpäiväisillä tapahtumilla varmasti on hyvinkin suurta vaikutusta kansakuntamme tulevaisuuteen ja talouspolitiikkaan.

Kaikki tiedämme, että hallitus on pitänyt tavoitteena kurinalaisuutta harjoittamassaan budjettipolitiikassa. Itsekuriin on kuulunut myös muuan muotoihin liittyvä seikka. Valtion tulot ja menot on yritetty pakata yksiin kansiin. Yksi ainoa tulo- ja menoarvio yhtä budjettivuotta

kohti olisi tietenkin tavoittelemisen arvoinen päämäärä. Helpottaisihan se muun muassa talouspolitiikan pitkäjänteistä suunnittelua. Myös me edustajat voimme hahmottaa kerralla sen, mihin hallitus omalla esityksellään menopolitiikasta ja veropolitiikasta on meitä sitomassa.

Oppositio on moittinut aika usein tässäkin salissa ja monissa muissakin yhteyksissä hallitusta siitä, että eduskunnan päätäntävalta sidotaan ulkopuolisten käsiin. Tällä tarkoitettaneen työmarkkinajärjestöjä, jotka edustavat noin 9/10:aa suomalaisista palkkatyöläisistä ja heidän järjestäytyneitä työnantajiaan.

Itse kyllä kummastelin melkoisesti aiemmassa työssäni sivusta viime hallituksen talouspolitiikkaa. Tuntui, että siinä sivulliset päättivät paljon enemmän maan asioista kuin kriisi-istunnoissa asioita käsitellyt hallitus ja useampia suuria lisämenoarvioita syliinsä saanut eduskunta. Tyypillistä oli, että vaalivuoden budjettia ei saatu edes määrävuoden kuluessa valmiiksi, joka aiheutti melkoista hämminkiä muun muassa kuntasektorilla. (Ed. Aittoniemi: Ei nytkään olisi saatu, mutta työmarkkinajärjestöt tekevät!) — Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle: Kyllä näissä keskusteluissa on myös hallitus mukana ihan täydellä painolla ja myös eduskunta.

Budjettipolitiikan kurinalaisuudesta pitää kiittää. Kuitenkin meillä on käsissämme jo toinen tulo- ja menoarvio tälle vuodelle. Pitäisikö hallitusta siitä moittia? Mielestäni ei pitäisi. Tässä asiakirjassa, jota nyt käymme käsittelemään, on nimittäin paino tulopuolella eikä menoissa. Valtio on saamassa vielä tänä vuonna esimerkiksi noin 1,78 miljardia markkaa Postipankki Oy:n ja osuuspankkien pankkitukea takaisin, mikä on varmasti monille melkoinen yllätys, jos ajattelee muutamia aikoja sitten. Tämän seurauksena valtion velanottoa vähennetään 1,74 miljardia ja nettovelanotto painuu alle 18 miljardin. Tämä on saavutus, jonka otamme varmasti mielellämme käsiteltäväksemme, kun tätä lisätalousarviota tutkaillaan.

Talousarvion loppusumman ohella kannattaa huomio kiinnittää hallituksen talouspolitiikan muihin saavutuksiin. Työmarkkinajärjestöt ovat parhaillaan tekemässä sopimusta uudeksi kaksivuotiseksi tulopoliittiseksi ratkaisuksi. Hallitus on omalla yhteistyöhakuisella toiminnallaan onnistunut luomaan sellaisen neuvotteluilmapiirin, jossa koko hallituskauden kestävät ja maltilliset palkkaratkaisut rakentavat pohjan vakaalle hinta- ja korkokehitykselle. Siitä on esimerkkejä olemassa. Minusta on melkoisen vastuutonta, ellen sanoisi järkyttävän vastuutonta vaatia edes opposition taholta venettä keikutettavaksi ja työmarkkinoiden neuvottelumekanismia murskattavaksi tässä tilanteessa, jossa olemme.

Me olemme kansakuntana tekemässä tällä hetkellä suurta ratkaisua Euroopan talous- ja rahaliiton jäsenyydestä, olkoon tuo ratkaisu mikä tahansa. Me olemme kansakuntana selviytymiskamppailussa maailmassa, jossa valuuttamyrskyt keikuttavat suuria ja hyvin menestyneitä aasialaisia kansantalouksia. Tässä vaiheessa ainoa oikea budjettipolitiikan linja on hallituksen valitsema tasapainon politiikka ja ainoa oikea työmarkkinalinja on se, että asiat saadaan ratkaistua neuvottelupöydässä eikä suinkaan lakkorintamalla.

Ed. Kallis merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S a a r i : Arvoisa puhemies! Aion muutamalla sanalla puuttua hieman pienempiin asioihin kuin ed. Mähönen edellä, jossa hän käsitteli kansakunnan suuria asioita.

Lisätalousarviossa on 4,5 miljoonan määräraha varattu Osakehankinnat-momentille. Tämä momenttihan tarkoittaa sitä, että hallitus valmistelee teletoiminnan, teleyhtiön myyntiä taikka sen osittaista yksityistämistä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä esityksessä on hyvää se, että hallitus on lopulta kuitenkin päätynyt siihen, että yksityistämistielle ei lähdetä koko konsernin puitteissa, vaan että postitoiminta erotetaan ja Suomen Posti Oy jää sataprosenttisesti valtion omistukseen. Postitoiminta on nimittäin aika fyysistä toimintaa ja niin totaalisesti kansalaisten peruspalveluista vastaavaa toimintaa, että olisi hyvin vaikea kuvitella, että sitä hoitaisi yhtiö, josta ehkä muutaman vuoden kuluttua saattaa omistaa lähes puolet esimerkiksi jokin ulkomainen sijoittaja. Siltä osin tämä esitys on hyvä ja se jättää auki myös erilaisia mahdollisuuksia postin tulevaisuuden järjestelyihin.

Arvoisa puhemies! Telen pörssiinmenoesitys on hieman kaksipiippuisempi juttu. Minusta perusteluissa hieman ristiriitaisesti tätä perustellaan siihen nähden, mitä liikenneministeri Aura edellä kertoi ja mitä muulta taholta olen kuullut. Täällä sanotaan näin: "Teletoiminnan kilpailukyvyn takaamiseksi ja mahdollisten uusien rahoituslähteitten avaamiseksi on kuitenkin tarpeen laajentaa sen omistuspohjaa." Tämähän viittaa siihen, että omistuspohjan laajentaminen

tehtäisiin tavalla, josta yhtiö saa hyödyn. Nyt kuitenkin hallitus on toteuttamassa ministerin mukaan ja muualta saamani tiedon mukaan yksityistämisen sillä tavalla, että valtio vain myy omistamiaan osakkeita ja korjaa hyödyn eli rahoituspohjan laajennus ei kohdistu mitenkään Teleen, vaan ainoastaan valtio, niin kuin ed. Tennilä edellä totesi, myy tuottavaa omaisuuttaan, pistää lypsävää lehmää lihoiksi.

Meillä oikeastaan, kun otamme huomioon sen, että teletoiminta jo nykyään toimii itse asiassa täysin kilpailuilla markkinoilla, ei olisi suuria dubioita tämän operaation toteuttamiseen, jos se todella voitaisiin toteuttaa niin, että tästä teleyhtiö saisi hyödyn. Se avaisi mahdollisuuksia muun muassa siihen, että niillä rahoilla voitaisiin ensimmäisenä maailmassa toteuttaa Suomessa joka kotiin, joka kylään ulottuva laajakaistaverkko. Tässä kilpailutilanteessa on nimittäin jo nyt käynyt esiin, että Telellä on aika suuria vaikeuksia toimittaa esimerkiksi isdn-liittymiä kaikille halukkaille yksityisille henkilöille, jotka haluaisivat tällaisen liittymän etätyön mahdollistamiseksi. Muun muassa olen saanut viestejä, että monille kyläkouluille, joissa haluttaisiin antaa ala-asteen oppilaille jo sen tasoista tietokoneen käsittelykoulutusta, että he pystyisivät muun muassa Internetissä operoimaan, Telellä ei tunnu tässä tilanteessa olevan mahdollisuuksia ainakaan riittävän nopeassa tahdissa näitä liittymiä toimittaa. Se johtaa selkeästi muun muassa koululaiset eriarvoiseen asemaan sen mukaan, minkälaisessa paikassa he asuvat.

Kun muun muassa hallitus on selkeästi liputtanut tietoyhteiskunnan puolesta, jatkanut sitä tietoyhteiskuntaprojektia, jonka Ahon hallitus aloitti, minusta yksi tärkeä tekijä siinä kehityksessä olisi se, että tällaisten tietoverkkojen saaminen kaikkialle olisi mahdollista. Minusta Telen yksityistämisprosessi olisi ollut mainio väline tähän toimintaan, jos tämä tehtäisiin sillä tavalla, että omistuspohjan laajentaminen toteutettaisiin yhtiön osakeannin kautta, josta yhtiö saisi hyödyn, ja valtio voisi sitten edellyttää, että sillä hyödyllä, sillä rahalla yhtiö toteuttaa ensimmäisenä maailmassa tällaisen kaikkialle ulottuvan laajakaistaverkon.

Sen lisäksi, että se edistäisi kansalaisten tasaarvoisuutta, tasavertaisia mahdollisuuksia eri osissa maata, se voisi olla myös voimakas sysäys suomalaiselle tämän alan teollisuudelle. Jos esimerkiksi meidän alan valmistajamme ensimmäisinä maailmassa saisivat todelliseen sarjatuotantoon ne laitteet, joilla tämä viimeisten mailien ongelma ratkaistaan, se voisi olla sellainen sysäys, joka nostaisi Nokian jälleen uudella alalla maailman kärkeen, maailman huipuksi, ja sen teollisuuspoliittinen vaikutus voisi olla moninkertainen verrattuna siihen pääomaan, joka siihen käytetään.

Me valitamme, että hallitus on nyt kuitenkin valinnut tällaisen tien, että se vain täyttää valtion kassaa myymällä valtion omaisuutta. Olisi varsin mielenkiintoista tietää yhteenveto siitä, paljonko nykyisen hallituksen aikana rahaa on hankittu myymällä valtion omaisuutta. Ainakaan sen ei pitäisi olla kovin suuri ylvästelyn aihe siihen, että velan ottoa hieman on pystytty sen avulla pienentämään.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On varmasti valtioneuvoston taholta annettava vastaus kokonaissummaan, mutta minun käsitykseni on se, että valtionyhtiöitä on myyty tällä vaalikaudella yli 10 miljardia markkaa valtion kassan tasapainon saavuttamiseksi.

Ed. Saaren puheenvuorossa oli mielenkiintoisia näkökulmia. Minä kuitenkin toteaisin sen, että on vaikeaa loppujen lopuksi erottaa tulevaisuudessa posti- ja teletoiminta ihan faktisesti, koska postista aika iso osa alkaa kulkea televerkoissa, sähköposti, Internet-tietoverkot, juuri ne, mistä te puhuitte, ed. Saari. Tämä on toinen puoli asiassa.

Sitten on kysymys siitä, missä määritellään se, että joku tulevista toimijoista, yksityinen puhelinlaitos tai yksityistyvä valtion puolelta, joku niistä sitten huolehtii siitä, että esimerkiksi etätyömahdollisuudet ja etäopetusmahdollisuudet ovat olemassa koko maassa. Kuka niistä sitten ottaa vastuun, kun en löydä esimerkiksi teletoimintalaista mitään tällaista kohtaa, jossa se sanotaan?

Postin osalta on tietysti myönteistä, että se jää kokonaan valtiolle, mutta siltäkin osin näen kyllä asian niin, että postitoimintalakia pitää samalla tiukentaa. Ei se tilannetta juuri nykyisestään miksikään muuta tai ei muuta oikeastaan ollenkaan, jos sinne tulee oma hallintoneuvostonsa, jos ei ole mitään lakia. Minä näkisin, että nyt on sitten paikka täsmentää postitoimintalakia niin, että palveluvelvoitetta selvästi tiukennetaan saman tien, kun näitä ratkaisuja tehdään.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä näki Postin tulevaisuuden hyvin synkkänä, kun tiedonvälitys menee sähköiseksi. Tietysti jos tätä logiikkaa noudatetaan, ilmeisesti silloin pitäisi

äkkiä myydä Posti, jotta siitä saataisiin vielä jonkin verran rahaa valtiolle, kun tulevaisuus näyttää niin huonolta.

En myöskään ed. Saaren ajatuksenkulkua oikein ymmärrä. Jos valtio myy Telen osakkeita, minkä takia siitä hinnasta Telen pitäisi hyötyä eikä valtion omistajana? Tuntuu siltä kuin ed. Saari ei edes ymmärtäisi vielä, että me olemme luopuneet monopolista, kun hän lähtee siitä, että jos on vapaat markkinat, joissa kilpaillaan, niin jos valtio on osakkaana jossakin yhtiössä, sille annetaan erityisiä tehtäviä, olivat ne kannattavia tai kannattamattomia. Sellainen sopii monopolimaailmaan, mutta ei enää sellaiseen maailmaan, jossa kilpailua esiintyy.

Muutenkin täytyy todeta, että tätä keskustelua aika paljon hämmästelen. Mielestäni ministeri Aura sanoi varsin hyvin oikein. Syy, minkä takia Suomessa on tällä hetkellä kehittynyt tietoliikennetekniikka ja meillä on myöskin tietoliikenneteollisuutta, on se, että meillä ensimmäisten maiden joukossa avattiin kilpailu ja se on toiminut hyvin. Siitä syystä meillä on luonnollista kysyntää tällä alalla. Kyllä täytyy sanoa se, että missä tätä kilpailua ei ole avattu ja missä on valtion monopoli, eli Keski-Euroopassa, siellä ollaan kymmenen vuotta Suomesta, Yhdysvalloista, Englannista ja muista Pohjoismaista jäljessä. Luulisi, että tämä konkreettinen esimerkki osoittaa sen, kuinka tärkeätä on, että telemarkkinat on avattu, ja pitäisi mahdollisimman nopeasti yksityistää kokonaisuudessaan myös teleyhtiöt.

Ihmettelen, kun ministeri Aura ei ole päässyt sen pidemmälle, vaan teleyhtiössä pidetään enemmistö vielä valtion omistuksessa. Sehän pitäisi myydä ehdottomasti kokonaan. Haluan myös viitata niihin esimerkkeihin, joita meillä on Ranskasta, Italiasta ja Saksasta. Siellähän nyt nopealla vauhdilla myös myydään, kun nähdään tämä karmea tilanne, mihin valtioenemmistöinen teleyhtiö on johtanut, näitä yhtiöitä yksityisille.

En myöskään oikein ymmärrä sitä, mitä pahaa siinä on, jos näihin yhtiöihin tulisi ulkomaisia omistajia. Jos tulee vaikka amerikkalaisia omistajia, sanon, että se voi jopa hyödyttää näitä yhtiöitä ja myös Teleä siinä suhteessa, että saadaan uudempaa tietoa, uudempaa teknologiaa, koska totuus on se myös, että Yhdysvalloissa ollaan näissä asioissa eräillä sektoreilla huomattavasti Suomea edellä. Siitä voi tulla kaiken kaikkiaan meille huomattavan paljon hyötyä.

Yksi asia, mitä myöskään lisäbudjetissa en ymmärrä, on se, että siellä on 30 miljoonaa markkaa Postipankin yhteisen yhtiön perustamiseen. Minun mielestäni sen olisi voinut kyllä ilman valtion rahoitustakin perustaa.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o - m ä k i : Puhemies! Ed. Saaren kysymykseen vastaus: Kauppa- ja teollisuusministeriön sektorilta on toteutettu tämän hallituksen aikana myyntejä on noin 7,3 miljardia markkaa. Tästä ei tietenkään kaikki ole vielä tuloutunut. Tuloutuneista varoista noin kaksi kolmasosaa on käytetty tutkimukseen, kehitykseen, koulutukseen, uusteollistamiseen ja niihin hankkeisiin, jotka ovat talouspoliittisen ministerivaliokunnan ohjeiston mukaan olemassa. Valtion kassaan suoraan on mennyt osa, eräs osa tietenkin myös operaatioiden kohteena olleiden yritysten omaan toimintaan.

Liikenneministeri A u r a : Arvoisa puhemies! Ed. Saari toi esille kysymyksen, miksi ei tehty osakeantia ja miksi päädyttiin siihen, että valtio myy omistamistaan osakkeista 15—25 prosenttia. Telellä ei ole lisäpääoman tarvetta nykyisessä tilanteessa. Sen sijaan yhtiöjärjestely, joka tekee Tele-konsernista oman konsernin ja Suomen Posti Oy:stä oman itsenäisen valtionyhtiön, mahdollistaa sen jatkossa, että jos Tele-konsernilla on tarvetta lisäpääomaan, niin sille on osakeantien tekeminen selvästi parempi ja helpompi kuin siinä tilanteessa, että sitä ei olisi muodostettu omaksi konsernikseen ja sitä ei olisi viety ja listattu pörssiin.

Ed. Sasi moitti hallitusta siitä, että se ei myy koko Tele-konsernia. Minun mielestäni tämä valittu linja on viisas. Se on tietenkin vähän varovainen linja, mutta nyt me saamme ulkopuolisia omistajia ja toivon mukaan, niin kuin jo aikaisemmin sanoin, paljon kotimaisia omistajia ja paljon yksityisiä henkilöitä omistajiksi Tele-konserniin. Sitä kautta sinne saadaan uutta dynamiikkaa. Saadaan myös markkina-arvo muodostumaan tuolle yhtiölle, ja sitten riippuu tulevista tarpeista ja varmaan tulevista hallituksista, koska tämän hallituksen ja eduskunnan aikana ei varmasti mennä sen pitemmälle kuin nyt on tapahtumassa, mitä siellä aiotaan tehdä. Tämä on varmasti sellainen menettelytapa, joka on paras Tele-konsernille ja on varmasti paras myös valtiolle. Valtiollahan on erittäin suuri intressi, koska se jää suureksi enemmistöomistajaksi Tele-konserniin. Valtiolla tulee tulevaisuudessakin

olemaan suurin intressi siitä, että yhtiötä johdetaan hyvin, se toimii hyvin ja sillä on hyvät tulevaisuudennäkymät.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sasi heräsi täällä ilmeisesti kesken kaiken ja puhui vanhasta muistista jotakin, mikä oli jostakin juolahtanut hänen mieleensä. Minähän koetin koko ajan puhua siitä, että minä näen televerkon nimenomaan modernina, uutena välineenä, jota kehittämällä tehdään tasa-arvoa ihmisten välille, mutta siinä pitää olla toimija, subjekti, ja minä näen, että valtionyhtiö on siinä ylivoimaisesti paras, koska se joutuu ihan pakostakin kantamaan huolta koko maasta. Ennemmin tai myöhemmin tähän tilanteeseen tullaan, niin kuin postin osalta keskustelu osoittaa, ettei valtionyhtiössä voida mennä ihan mahdottomiin kuitenkaan loppuun saakka.

Mitä tulee omistuspohjaan, niin onhan sillä merkitystä, kuka sen omistaa. Jos se esimerkiksi alkaa mennä ulkomaisiin käsiin, niin sehän tarkoittaa sitä, että tuottoja menee ulkomaille. Nythän sekä Posti että Tele ovat olleet valtiolle hyviä tulonlähteitä. Rahat ovat menneet valtion kassaan. Jos nämä rahat jaetaan muualle ja muut ottavat hyödyn ja samaan aikaan vielä palvelutaso heikkenee ajatellen koko maata — en minä epäile, ettei täällä tiheään asutussa osassa Suomea kehitystä tapahdu — niin huonostihan siinä käy. Rahat koko maan toimintojen ylläpitämiseen vähenevät ja samaan aikaan kuitenkin velvoitteiden pitäisi jollakin olla, mutta nyt minä luen teletoimintalakia ja huomaan, että jos tämä yksityiseksi puuhaksi menee, niin kellään ei ole velvoitetta mihinkään.

Ed. S a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Auran lähestymistapa asiassa on varsin tasapainoinen ja harkitseva kaiken kaikkiaan, mutta ed. Sasin puheenvuoro oli kyllä varsin mielenkiintoinen ainakin, jos se edustaa kokoomuksen näkemystä asioista. Ed. Sasi, totesitte, että olisi pitänyt myydä kokonaan ja että aloilla, joilla monopolista on luovuttu, ei voida asettaa enää mitään tehtäviä. Jos tämä on kokoomuksen linja, se on kyllä varsin raaka linja, joka tietenkin on tiedetty jo aikaisemminkin. Minusta joka tapauksessa täytyy voida sivistysvaltiossa asettaa sellaisia velvoitteita, että kaikkialla maassa tietoverkot rakentuvat ja ovat käytössä tasapuolisesti. Minä kyllä hämmästyn, jos ministeri on tästä asiasta jotain muuta mieltä.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos velvoitteita asetetaan, niin velvoitteet pitäisi asettaa yhdenmukaisesti kaikille yhtiöille, jos ollaan kilpailutilanteessa. Ei voida ajatella, että jos on yksi yhtiö, joka on valtion omistuksessa, sille asetetaan erilaiset velvoitteet kuin toisille, koska eihän synny tervettä kilpailuasetelmaa silloin, joten tämä pitää ehdottomasti huomioida.

Jos valtio haluaa turvata joitakin toimenpiteitä, luonnollista on se, että sitten ostetaan niitä palveluita ja käytetään budjettivaroja niihin hankintoihin. Sillä tavalla turvataan ne sosiaaliset tarkoitusperät, mitä meillä kaiken kaikkiaan on, mutta kilpailun pitää olla tervettä.

Kyllä ed. Tennilälle on syytä todeta se, että jos me katsomme maailmaa, niin tietoliikenne on kehittynyttä Pohjoismaissa, Englannissa, Pohjois-Amerikassa, Australiassa ja Uudessa-Seelannissa ja ne ovat alueita, missä ei ole monopoliyhtiöitä. Siellä ovat yksityiset yhtiöt, jotka toimivat, ja siellä kehitys menee eteenpäin. Kaikki muu osa maailmaa, Keski-Eurooppa on jäänyt pahasti jälkeen, koska siellä ovat valtion monopolit, jotka eivät kykene kehittymään, koska niitten yhtiöiden päätöksentekojärjestelmä ei ole riittävän tehokas. Kun meillä on historiallista evidenssiä tästä tapauksesta olemassa, luulisi, että siitä olisi Suomessakin opittu jotakin, koska Suomen nousu aika pitkälti perustuu juuri tällä hetkellä tietoliikennetekniikan kehittämiseen ja Suomen menestymiseen siinä.

Tästä syystä mielestäni on tarkoituksenmukaista se, että mahdollisimman nopeasti luovuttaisiin kokonaisuudessaan Telen omistuksesta.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ed. Mähönen täällä innostui lausumaan — en tiedä, oliko se jonkinlaista suojarokotusta tapahtumille, jotka parhaillaan ovat menossa — että edellisen hallituksen aikana tärkeistä asioista päätettiin jossakin muualla kuin eduskunnassa tai hallituksessa. Kyllähän se niin on, ed. Mähönen ei ole täällä paikalla, mutta ehkä kuulee jossakin tai ei, että kyllä ainakin veroista päätettiin etupäässä täällä eikä Pitkänsillan pielessä ja hotelli Palacessa tai oli nyt hotelli mikä hyvänsä. Hänen puheensa olivat aika perusteettomia.

Mitä tulee puhelinlaskuihin, kilpailu on tämän hetken avainsana. Se on jonkinlainen hokema, joka on jokaisen huulilla, mutta minä vain kysyn, kuinka paljon yksityisen ihmisen puhelinlaskut ovat alentuneet. Eivät markkaakaan, sen paremmin kuin sähkölaskutkaan, jotka ovat nousseet kilpailun astuttua esiin. Tosin sähkön

kilpailuhan on tietysti tietyllä tavalla alkuasteissaan, mutta kyllä kummassakin tilanne on sama. Se on huuhaata. Tavallinen yksityinen ihminen ei huomaa minkäänlaista eroa aikaisemmassa ja nykyisessä puhelinlaskussaan.

Mitä tulee Postin palveluihin, niin Vennamoa ja Postia on moitittu vähän joka puolelta mutta minä sanon ihan suoraan, että Posti toimii erittäin hyvin. Jos kenttä toimisi sen mukaan kuin Vennamo tarkoittaa, niin se palvelisi vielä paremmin, mutta siellä on kaikenlaisia vanhoja postilaukun kantajia noussut tietynlaiseen määräävään asemaan. He ovat myös johtajia ja johdon tietämättä tekevät tietynlaisia päätöksiä, jotka kyllä Vennamo sitten korjaa, kun ne hänelle viedään. Mutta jos Posti tehtäisiin kilpailun alaiseksi ja jokin yksityinen porukka, kakolan suutari täällä Suomessa kuljettaisi postia kilpailullisesti Postin kanssa, niin minä sanon, että se olisi niitä viimeisiä temppuja. Kyllä kilpailullakin täytyy yhteiskunnan perusrakenteissa olla jokin raja, sanoo sitten ed. Sasi mitä tahansa.

Liikenneministeri A u r a: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ed. Aittoniemelle: Todellakaan ilmeisesti kuluttajien laskut eivät ole pienentyneet, koska sitä mukaa kuin puhelinpalvelujen hinnat ovat laskeneet, ihmiset käyttävät niitä huomattavasti enemmän. Näin kyllä on, että se lasku pyrkii pysymään samalla tasolla, mutta sillä puhutaan paljon enemmän ja käytetään muitakin palveluja paljon enemmän hyödyksi.

Ed. T i u s a n e n: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä n:o 226, lisäbudjetissa todetaan Suomen PT-konsernin jakamista koskevassa selvitysosassa, että tavoitteena on, että myynnistä institutionaalisten sijoittajien ohella merkittävä osa tapahtuu kotimaisena yleisö- ja henkilöstömyyntinä. Varmasti kotimainen puoli tässä on positiivista, mutta niin kutsutuilla institutionaalisilla sijoittajillahan ei ole sen enempää juuri isänmaata kuin kotimaatakaan, ja siinä kyllä kansainvälisen rahan valta lisääntyy nimenomaan tämän tyyppiseen suomalaiseen toimintaan sillä lailla, että sen päämääränä on saada ainoastaan mahdollisimman hyvä tuotto sijoitetulle pääomalle, jolloin toiveet siitä, ettei esimerkiksi henkilöstövähennyksiä tapahdu, jäävät aika heikolle pohjalle.

Arvoisa puhemies! Aikaisemmin on ed. Tennilä käyttänyt puheenvuoron siitä, että sateenkaarihallituksessa punainen väri on kohtalaisen haalistunut. Siinä hän on varmasti oikeassa. Toivoisin, että ed. Tennilä voisi omalta osaltaan olla vahvistamassa sitä punaisuutta tässä sateenkaaressa mukana.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

2) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 225/1997 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i: Herra puhemies! Nyt on kysymys Puolustusvoimain virka-avusta poliisille. En ole tämän perusteluihin ehtinyt tutustua, mutta sen verran saatetta täytyy tälle asettaa, että kiinnitän huomiota kolmeen sanaan hallituksessa esityksessä. Ensinnäkin aikaisemmin poliisilla oli oikeus saada Puolustusvoimain virka-apua. Nyt Puolustusvoimain on annettava poliisille virka-apua. On mielenkiintoista, mitä tämä sana tarkoittaa. Se tarkoittaa varmasti jotakin, mutta ehkä siihen voidaan palata paremmin, kun se tulee valiokunnasta tänne takaisin.

1 §:n kakkoskohdassa on alueen eristäminen ja tutkiminen. Aikaisemmin alueen eristäminen oli sellainen, johon oli oikeus saada virka-apua. Nyt on myös paikka, siis hyvin tiivistetty kohde. Alue on laaja, paikka pieni. Tämä on merkittävä kohta. Tässä laajennetaan huomattavasti poliisin oikeutta saada virka-apua erilaisissa tehtävissä.

Neljäs kohta, aikaisemmin omaisuuden tilapäiseksi, vartioimiseksi, nyt henkilöiden ja omaisuuden tilapäiseksi mutta ei vartioimiseksi, vaan suojaamiseksi. Siis virka-apu laajennetaan koskemaan henkilöiden vartioimista, mutta vartioiminen muutetaan sanallisesti suojaamiseksi. Mitä tarkoittaa suojaaminen? Tämä on aika erikoista ja uskon, että hallintovaliokunnassa tullaan näiden sanojen kohdalta keskustelemaan.

Minä en näitä asioita vastusta, minä olen sitä mieltä, että poliisin on saatava virka-apua Puolustusvoimilta, mutta on hyvä selkiinnyttää valiokunnassa näitä sanoja, mitä ne todella tarkoittavat, kun tämä laki tulee uudelleen tänne eduskuntasaliin, ettei tarvitse enää silloin pällistellä ja ihmetellä, mistä näissä sanoissa on kysymys. Jostakin niissä on kysymys.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

3) Hallituksen esitys laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 227/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Hellberg: Arvoisa puhemies! Sähkömarkkinathan vapautuivat osittain jo vuonna 95 ja vuoden 97 alusta kokonaan, mutta käytännössä kuitenkaan näin ei ole tapahtunut, vaan pienkäyttäjät eivät ole päässeet valinnan vapauden piiriin sen takia, että sähkön kulutuksen mittaus on tapahtunut tunneittain ja se on vaatinut suhteellisen kalliin mittarin, jota ei ole pienkäyttäjien kannattanut hankkia. Siinä mielessä sähkömarkkinalain muutos nyt siihen suuntaan, että jakeluverkon taseselvityksessä ja laskennassa myyjien sähköenergiat laskettaisiin pienkäyttäjän osalta perustuen asiakasryhmäkohtaisiin tyyppikuormituskäyriin ja mittauksiin, on erittäin hyvä, koska se mahdollistaa sen, että ei tällaisiin kalliisiin mittareihin tarvitse mennä. Näin myös pienkuluttajat voivat sähkön hinnan kilpailuttaa ja sillä lailla myös saavat halvempaa sähköä. Nythän tilanne on ollut se, että suuryritykset ja teollisuus ovat hyötyneet selvästi siitä, että kilpailutilanne meillä on ollut voimassa, mutta pienkuluttajat eivät. Päinvastoin pienkuluttajille on tullut ehkä enemmän hintarasitteita toistaiseksi. Siinä mielessä toivon, että asia mahdollisimman nopeasti menee eteenpäin niin, että kesäkuussa ensi vuonna myös pienkuluttajat kilpailutilanteesta hyötyvät.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Hyvä ystäväni ed. Vähänäkki totesi lähtiessään aikaisemmin päivällä, että puhuisit harvemmin, niin dementoitumisen aiheuttama rappioituminen ei tulisi niin selvästi esille. Mutta täytyy nyt vain kuitenkin puhua, kun ei täällä puhujia ole kovin paljon muutenkaan.

Aikaisemmin, kun oli kysymys talousarviosta, puhuin siitä, että kilpailu puhelinmarkkinoilla ei ole koitunut eikä tule koitumaan millään tavoin yksityisen puhelimenkäyttäjän hyväksi. Aivan samoin on sähkömarkkinoilla. Vaikka nyt muutetaan hieman mittausjärjestelmiä, on selvä asia, että jos minä ostan Utsjoen Sähkö Oy:ltä sähköni Ikaalisiin kesämökilleni, se on lähinnä hymyä herättävä asia, joka ei mene ihmisten päähän. Olen sataprosenttisen varma, kun nyt jo tässä vaiheessa yksityisten ihmisten sähkön käyttökustannukset ovat selkeästi nousseet sähkömarkkinalain ja kilpailun tultua voimaan, että missään vaiheessa yksityinen ihminen ei tule saamaan mitään etua tästä kilpailusta, vaan korkeintaan suuret firmat, suuret sähkön kuluttajat, energian kuluttajat. Ihmisten kohdalla tämä on huuhaata ja huijausta koko homma, johon ei eduskunnan eikä hallituksen pitäisi syyllistyä.

Ed. Hellberg: Arvoisa puhemies! Sähkön hintahan on noussut lähinnä siksi, että verotusjärjestelmää on muutettu eli on pantu lisää veroja sähkön hintaan, mikä tietysti on lähtenyt siitä, että ympäristöperusteisia veroja on lisätty. Minusta se on ollut ihan oikea järjestelmä. Tietysti aina voidaan opposition puolelta lähteä, niin kuin ed. Aittoniemi periaatteessa aina lähtee siitä, että hallituksen esitys on huono. Kuitenkin tässä on se selvä tilanne, että sähkömarkkinat ovat sen luonteisia, että on ollut vaikea kehittää sellaista järjestelmää jossa myös pienkuluttajat hyötyisivät. Norjassa on aika pitkälle tällainen järjestelmä saatu aikaiseksi ja nyt Suomi seuraa perässä. Kyllä minä uskon, että tällä on nimenomaan merkitystä siinä, että jos on sellainen pienkuluttaja, joka tarvitsee sähköä jossain määrin enemmän, esimerkiksi lämmittää asuntoa ja tällaista, niin kyllä silloin kannattaa kilpailuttaa, ja varmasti siitä tämän lain myötä hyötyy. Ei pitäisi niin kielteisesti aina kaikkiin asioihin suhtautua, jotka kuitenkin tulevat kuluttajan eduksi aivan selvästi, niin kuin tämäkin laki uudessa muodossa tulee olemaan.

Ed. Filatov: Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroa ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, mutta en siinä onnistunut, joten käytän nyt varsinaisen puheenvuoron lyhyesti.

Ed. Aittoniemi voisi katsoa kilpailutilannetta hieman laajemmin. Hän lähtee siitä perusolettamuksesta, että hinnat eivät nousisi, jos kaikki säilyisi ennallaan, ja ainoastaan kilpailutilanne on tuonut mukanaan hinnannousun. Mutta jos verrataan esimerkiksi suomalaisen puhelimenkäyttäjän hintoja kansainvälisesti tai eurooppalaisittain, niin meidän hintatasomme on varsin kohtuullinen ja sitä voidaan pitää osittain kilpailutilanteen ansiona. Toisaalta sähkömarkkinatilanteessa ongelma on se, että kilpailuhyöty on valunut suuryrittäjille ja suurostajille. Nyt jos etsitään niitä keinoja, joilla myös tavallinen kuluttaja pääsisi paremmin hyötymään kilpailusta, niin tuntuu hassulta, että kilpailua kritisoidaan juuri tässä tilanteessa.

Ed. Hellberg puuttui tavallisen kuluttajan lähtökohtaan. Voi olla, että hänen mainitsemillaan käyrillä saadaan hyvä lopputulos. Mutta kun huoneisto- tai talokohtaisia mittareita on pidetty kalliina, niin olisi voinut kyllä pohtia sitäkin mahdollisuutta, että esimerkiksi sähkön myyjä olisi voinut vuokrata tällaisen laitteen ja sitä kautta olisi päästy edullisempaan ratkaisuun. Yleensä, kun tulee massamarkkinat jollekin tuotteelle, sen hinta tipahtaa huomattavasti. Sen olemme huomanneet muun muassa kännyköiden kohdalla. Ehkä näiden mittareidenkin kohdalla tällainen massatipahdus olisi voinut olla mahdollinen, koska se olisi kuitenkin selventänyt yksittäisen kuluttajan tilannetta.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! On toki hallitus tehnyt pari hyvääkin esitystä. Toinen oli ihan hiljattain eli pätkätöiden saattaminen eläkekertymän piiriin, mikä johtui siitä, että kun hallitus ei toimillaan pysty tarjoamaan ihmisille muuta kuin pätkätöitä, pätkille oli tehtävä oma lakinsa. Sitten oli jokin toinenkin, mutta en nyt kyllä muista mikä se oli. Siitä on niin kauan aikaa, se oli silloin hallituksen alkuaikoina.

Mitä sitten tulee yksityisten ihmisten säästöihin, niin ministeri Aura totesi ja myönsi sen, että ihmisten puhelinlaskut ovat kilpailun aikana lisääntyneet, koska ihmiset ovat puhuneet enemmän. Täytyy saattaa vaimoa kirkkoon, mihin hän puhelee, kun minullakin puhelinlaskut ovat nousseet vaikkei puheluiden ole pitänyt yhtään lisääntyä.

Sähkömarkkinapuolella esitetään, että hinnat ovat vain muuten nousseet ja sen vuoksi ihmisten sähkölaskut ovat nousseet. Aivan oikein, mutta mihin se kilpailu on sitten auttanut puhelinpuolella ja sähköpuolella? Vastatkaa siihen, älkääkä selitelkö mitään yleisiä hinnannousuja tai veron korotuksia. Veron korotukset ovat ainakin tämän hallituksen aiheuttamia.

Ed. Filatov (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puhunut suomalaisista puhelujen hinnoista, vaan vertasin niitä kansainvälisesti. Jos esimerkiksi verrataan niihin maihin, joissa kilpailutilannetta ei ole, meidän hintamme ovat kohtuullisia. Juuri sen vuoksi esimerkiksi sähkön hintaan etsitään ratkaisuja, joilla yksittäinenkin kuluttaja voisi kilpailusta hyötyä, kun meidän ongelmatilanteemme oli se, että ostajamme vuosivat ulkomaille, eikä sekään järkevä tilanne ole.

Edustajat M. Pietikäinen ja Takkula merkitään läsnä oleviksi.

Ed. M. Koski: Arvoisa herra puhemies! Tulin puhujakorokkeelle sen vuoksi, että haluan pohtia hieman syvemmältä sähkömarkkinalain muuttamista.

Suomihan oli edelläkävijä sähkömarkkinoiden vapauttamisessa Euroopassa. Myös Ruotsi ja Norja ovat menossa aika hyvää vauhtia sähkömarkkina-asian osalta. Uskon, että oli oikea valinta lähteä tässä vaiheessa liikkeelle, jotta järjestelmä kehittyy, kun ajattelemme tulevaisuutta ja sitä, että sähkömarkkinat vapautuvat todennäköisesti jatkossa myös Euroopassa laajemmin. Voi olla, että markkinat myös muodostuivat sillä tavalla, että tulevat pohjoiset sähkömarkkinat, ja eurooppalaiset sähkömarkkinat ja on hyvä olla hyvissä ajoin mukana siltä varalta, että järjestelmä todella laajenee.

Tällä hetkellähän kilpailu on vapaata yrityspuolella ja nyt on tarkoitus lainmuutoksen kautta vapauttaa kilpailu koskemaan myös yksityistalouksia. Suomessa lähdetään liikkeelle siitä, että on olemassa laskennallinen tyyppikuormituskäyräjärjestelmä, jonka pohjalta kotitaloudet ja pienemmät kuluttajat pääsevät mukaan sähkömarkkinoihin ja voivat nauttia sitä kautta markkinoiden vapautumisesta. (Ed. Aittoniemi: Ja hintojen korotuksista!) — Muutos ei välttämättä aiheuta hintojen korotuksia. Korotuspaineet tulevat laajemmalta sen takia,

että sähkön hinta maailmalla on yleensä korkeampi kuin Suomessa. Tietysti sitten laajempi sähkömarkkinoiden vapautuminen aiheuttaa sen, että Suomen hintataso nousee, mutta se ei johdu ainoastaan suomalaisen järjestelmän muutoksesta.

Omalta osaltani haluan puuttua lakiesitykseen sillä tavalla, että kun puhutaan laskennallisesta tyyppikuormituskäyrästä ja sitä kautta kilpailuun menosta, se on tietysti järjestelmä, joka ei ole ihan faktajärjestelmä siinä mielessä, että siinä käytetään laskennallista kaavaa, jonka mukaan homma muodostuu. Onkin syytä pitää huolta siitä, että laskennallisen mallin rinnalla on olemassa mittarointijärjestelmä. Ainoastaan mittaroinnin kautta yksityistaloudet voivat päästä todella sellaiseen kilpailutilanteeseen, joka tuo tulevaisuudessa myös etua ja enemmän vapaata kilpailua.

Ruotsissa lähdettiin liikkeelle pienten sähkönkuluttajien kaupan vapauttamisessa mittarointijärjestelmän pohjalta. Aikoinaan myös Ruotsissa olivat yksikkökohtaisten mittareitten hinnat aika korkeita, 2 500—3 000 markkaa, mutta jo tällä hetkellä siellä saa mittareita, jotka maksavat noin 700 markkaa. Tämä johtuu siitä, että kun päätettiin toteuttaa markkinoiden vapauttaminen mittarointijärjestelmän kautta, yritykset näkivät siinä bisneksen ja lähtivät tuottamaan mittareita, jolloin niitten hinta aleni. Näin on myös Suomessa pidettävä huolta siitä, että laskennallisen järjestelmän rinnalla kehittyy myös mittarointijärjestelmä, mittarit kehittyvät ja sitä kautta voidaan käyttää myös sitä järjestelmää hyväksi.

En ole ihan varma, koska en ole vielä kerinnyt lakiin tutustua syvällisesti, mutta epäilen, että lain sisällä on myös maininta siitä, että mittarointijärjestelmä on mahdollinen. Ainakin kun asia oli esillä energiapolitiikan neuvostossa toin vaihtoehdon esiin vaatimuksin, että sen täytyy olla lain hengen sisällä.

Vaikuttaa siltä, että Ruotsissa järjestelmä on kehittymässä siihen suuntaan, että jopa vähittäistavarakaupoissa myydään poletteja, joilla voidaan ostaa sähköä. Eli kotona on mittari, johon avain sopii, ja sen jälkeen määrätyn hintaista olevaa sähköä tulee niin kauan kuin avaimella sitä saa. Sen jälkeen, kun avaimen sisällä oleva sähkön maksamiseksi annettu hinta loppuu, ostamalla uuden poletin voi jälleen nauttia mahdollisimman edullisesta sähköstä. Uskon, että Suomi seuraa järjestelmää ja se kehittyy myös täällä samaan suuntaan.

On myös todennäköistä, että vihreän sähkön markkinat osittain tulevat vapaan kilpailun kautta. Eli suomalainen kuluttaja, jos haluaa käyttää vihreää sähköä voi sitä myös kauppaliikkeistä ostaa ja niin edesauttaa vihreän sähkön kehittymistä.

Mielestäni valiokuntakäsittelyssä on otettava mittarointijärjestelmä huomioon ja pidettävä huolta siitä, että myös Suomen mittarointijärjestelmät kehittyvät ja lain henki antaa kehittymiselle myös mahdollisuuden.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Ed. M. Koski kuvaili erittäin hyvin kuluttajien mahdollisuutta sähköntuottajien kilpailuttamiseen ja minulla ei ole näin ollen tarvetta siihen enemmälti palata. Kysymyksessähän nimenomaan on ollut kuluttajien osalta se, että tähänastinen järjestelmä olisi edellyttänyt kuluttajilta mittarien vaihtoa ja se olisi syönyt kilpailuttamishyödyn. Laskennallisella lähestymistavalla pyritään nyt ratkaisemaan ongelma ja saamaan kuluttajat tämän tärkeän kilpailuttamisen piiriin. Jatkossa tietysti mittarointijärjestelmää tulisi kehittää aivan niin kuin ed. M. Koski sanoi. Olen ollut huomaavinani, että jotkut yhtiöt jo valmistautuvat siihen, että antavat mittareita niiden asiakkaiden käyttöön, jotka valitsevat yhtiön sähköntuottajakseen.

Kaiken kaikkiaan kilpailuhyödyn saattaminen kuluttajalle saakka, ei ainoastaan suurasiakkaille, vaan myös pienasiakkaille on erittäin tärkeää. Siinä yhteydessä tietysti täytyisi kiinnittää huomiota niin sanottuun vertikaaliseen integraatioon, joka markkinoilla tällä hetkellä näyttää olevan kovin hyvässä vauhdissa, toisin sanoen, että sähköntuottajat ostavat jakeluyhtiöitä ja tukkusähkömarkkinat ovat erittäin voimakkaasti keskittymässä. Tämä on nimenomaan se kohta, jossa pienkuluttajan etu tulee erittäin riskialttiina tarkasteluun. Siihen joudumme palaamaan, kun kilpailulain muutos annetaan eduskunnalle ja joudumme tarkastelemaan, onko tämä asia silloin tyydyttävällä tavalla hoidettu.

Ed. S a a r n i o : Herra puhemies! Minun ymmärtääkseni lakiesitys antaa sen mahdollisuuden, että mittarikohtaista politiikkaa voidaan viedä eteenpäin. Toisaalta lakiesityksen hyvä puoli on juuri siinä, että se ei välttämättä vaadi mittarikeskeisyyttä, kun voidaan jo siirtyä yksityistalouksissa uusiin sähkön tuottajiin.

Tällä hetkellähän sähkömarkkinoilla on varsin pitkään kilpailua rajannut siirtokustannusten

osuus ja ymmärrän hyvin, että se tulee olemaan kilpailua rajoittava tekijä tulevaisuudessakin, koska on selvää, että kun toisen verkossa siirretään sähköä, niin jokin hintahan siitä muodostuu, koska toiset ovat verkon rakentaneet. Mutta sähköön pätee aivan sama kuin puhelimeenkin, että kyllähän lisääntynyt käyttö on myös vaikuttanut siihen, että kuluttaja ei välttämättä huomaa sähkölaskussaan hinnan muutosta. Ed. Aittoniemikin voi puhua täällä sen takia, että on sähköhammasharjalla aamulla hampaansa harjannut ja sähköparranajokoneella partansa tasannut, ja se näkyy kaikki tietysti myös laskussa.

Mitä tulee kaiken kaikkiaan tähän kilpailuviettiin, niin ei se aina kovin tervettä ole. Esimerkiksi minulle oli hyvin vaikeata käsittää se, kun Helsingin Energian piirissä olen elänyt koko ikäni, että presidentinlinna esimerkiksi siirtyy käyttämään Espoon Sähköä. Tuntuu aika omituiselta, että tällaisia pikku kikkoja on, mutta ilmeisesti tämä on mennyt siihen, että kohta me kukin valitsemme, mistä sähkömme ostamme. Ehkä se on hyväkin.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Se on ihan sama, millä seitsemän hammasta harjaa, sähköharjalla vai käsivetoisella. Mutta se täytyy todeta, että Oulun vaalipiiri ja Kärsämäki voivat olla ylpeitä ed. M. Koskesta, joka puhui hyvin asiantuntevalla tavalla asiasta, jonka varmasti tuntee. Valitettavasti senkin puheenvuoron jälkeen minulle jäi vain se käsitys, että mittariteollisuus hyötyy tästä asiasta. Sehän on nykyaikainen systeemikin, että saadaan yhteiskunnallisella ärsykkeellä aikaan tietyllä alueella toimintaa, niin kuin mittariteollisuudessa. Se tekee hirmuiset määrät mittareita. Kuluttajat eivät hyödy mitään muuta kuin maksavat sen mittarin hinnan ylimääräisenä. Kaikki muu on ennallaan.

Tämä ehkä tuntuu nyt turhan jänkyttämiseltä, mutta pitkällä elämänkokemuksella tiedän, kuinka näissä käy niin puhelinlaskujen kanssa, jotka selitetään sillä, että joku on puhunut aikaisempaa enemmän ja sen takia ne ovat kalliimpia, kuin myös sähkömarkkinoilla; mitään alennusta ei tule. Erilaisilla veroilla korjataan päinvastoin sähkön hinta korkeammaksi. Mittarilasku tulee ylimääräisenä maksettavaksi ja mittariteollisuus rikastuu. Näin se on, herra puhemies, valitettavasti.

Kauppa- ja teollisuusministeri K a l l i o m ä k i : Puhemies! En usko, että ihan noin huonosti ovat asiat edes nyt ja varsinkaan tulevaisuudessa kuin ed. Aittoniemi maalailee. Ymmärsin, että täällä on keskusteltu siitä, miten tavalliset kotitaloudet kykenevät tämän lain voimaan tullessa kilpailuttamaan tuottajia ja sillä tavalla alentamaan mahdollisesti hintojansa. Meillähän on päädytty siihen ratkaisuun, että tähän pyrittäisiin niin sanotun tyyppikuormituskäyrämallin avulla, joka on tiettyä tilastollista vertailua hyödyntävä, Norjassa käytössä oleva malli.

Itse arvioin, että se käytännössä tulee koskemaan ehkä asuntoyhtiöitä. Ne pystyvät tätä käyttämään. Kyllä myös yksityinen kotitalous, mutta Norjan esimerkki on sellainen, että kotitaloudet ilmeisesti eivät arvioi saavansa siitä kovin suurta hyötyä, ehkä muutamien satasten hyötyä parhaimmillaan, ja sen tähden sitä ei siellä ole kuin muutama kymmenentuhatta taloutta käyttänyt hyväksensä. Mutta tämä on kuitenkin mahdollisuus, jota tarjotaan. Otetaan siitä kokemuksia ja katsotaan, mitä seuraa.

Ruotsissahan pyritään menemään suoraan mittarointiin, joka on tietysti meilläkin jatkossa tavoitteena. Mutta meidän asiantuntijoittemme arvio on, että se tulee niin kalliiksi edelleen tässä vaiheessa, että sen tähden se ei toimi kotitalouksien osalta. Ruotsissa siihen on menty tietyllä valtion energiayhtiötä koskevalla järjestelyllä. Mutta minusta on syytä katsoa, miten se Ruotsissa toimii ja mennä tällä tavalla eteenpäin kuin Suomessa tavoite on.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

4) Hallituksen esitys laeiksi vakuutuskassalain ja eläkesäätiölain muuttamisesta

Hallituksen esitys 228/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5) Hallituksen esitys Puolan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 126/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys laiksi indeksiehdon käytön rajoittamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 159/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys laiksi verotusmenettelystä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 163/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 27/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Tiuri merkitään läsnä olevaksi.

---

8) Hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1998 perittävästä maksusta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 176/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 28/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Hallituksen esitys Alankomaiden kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 186/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 29/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsitte-

lyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tuloja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 191/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 30/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Hallituksen esitys laiksi eräiden valtion oppilaitoskiinteistöjen luovuttamisesta eräille kuntayhtymille

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 195/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 31/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Hallituksen esitys maakuntajakolaiksi ja laiksi rakennuslain 18 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 169/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Täytyy jotakin sanoa, ettei ihan noin yhtäjaksoisesti mene.

Tästä maakuntajaosta olen aikaisemminkin väittänyt ja väitän edelleen, että maakuntajako ei korvaa sitä identiteettiä, joka menetettiin läänijärjestelmän musertamisen ja murskaamisen kautta. Ne uudet läänit, jotka nyt maassa ovat, eivät tule saamaan mitään alueellista identiteettiä, ja maakuntajako on pelkästään poliittisen pelin nappuloita, maakuntien liittojen ja kuntayhtymien osalta pelataan maakunnan puitteissa, ne ovat esillä vain siinä mielessä. Maakunta, sen paremmin Pirkanmaa, Häme kuin muutkaan maakunnat eivät tule korvaamaan sitä identiteetin menetystä, joka tapahtui siinä vaiheessa, kun lääneistä luovuttiin. Jonkin ajan kuluttua puhutaan vain Suomesta, kaikki muu identiteetti on mennyt, ehkä se palaa siinä vai-

heessa, kun ollaan Euroopan unionin jokin maakunta, niin silloin sitten taas olemme kokonaisuus, mutta alueellinen identiteetti on mennyt eikä palaa.

Ed. Laitinen merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 168/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 20/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Hallituksen esitys laiksi alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 199/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 11/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Hallituksen esitys laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 25 §:n 4 momentin kumoamisesta sekä laiksi vapaaehtoisten lisäeläkejärjestelyjen tasa-arvoistamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 174/1997 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 21/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Hallituksen esitys laiksi julkisista hankinnoista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 69/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Hallituksen esitys laiksi Teknillisen tarkastuskeskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 146/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Hallituksen esitys laiksi teknologian kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 214/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Hallituksen esitys laeiksi julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasauksesta annetun lain sekä julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasausyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 147/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

20) Hallituksen esitys laiksi vientitakuulain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 213/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

21) Hallituksen esitys laiksi työturvallisuuslain 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 57/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 12/1997 vp
Lakialoite 85/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

22) Hallituksen esitys laiksi työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 130/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 14/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 14. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 2, 2 a ja 5 §, 14 a ja 15 § ja 14 a §:n edellä oleva väliotsikko ja 47 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 34/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 22/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3, 5, 5 a, 10, 12 a, 13, 14, 16 b, 16 c, 17, 20, 22, 23 a, 24—27, 29, 31, 35, 35 a, 36, 36 a, 38, 38 a ja 41 §, 42, 42 a, 43—57 ja 59—61 § ja 6 luvun otsikko, 62—64 § ja 6 a luvun otsikko sekä 66, 71—73, 75, 81 ja 81 a—81 d §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Hallituksen esitys laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojasta kiinteistönvälityksessä annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 181/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 29. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 6 luvun 1 § ja luvun otsikko, 10 luvun 1—17 § ja luvun otsikko sekä 11 luvun 1 ja 4 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
toisen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ed. Lindqvist merkitään läsnä olevaksi.

---

25) Hallituksen esitys laiksi Postipankki Oy:stä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 193/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 30/1997 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 30. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

26) Hallituksen esitys laeiksi konkurssisäännön ja konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 49/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 11/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

27) Hallituksen esitys laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 198/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 15/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

28) Hallituksen esitys laiksi tieliikennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys 123/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 12/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

29) Hallituksen esitys luotsauslaiksi

Hallituksen esitys 144/1997 vp
Liikennevaliokunnan mietintö 13/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

30) Hallituksen esitys laiksi Kurjenrahkan kansallispuistosta

Hallituksen esitys 204/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 12/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio